Justis- og beredskapsdepartementet

Skien, 9. juni 2017

Høringsuttalelse fra Grenlandsrådet ang Konseptutredning Sivilforsvaret.

Grenlandsrådet består av ordførere, varaordførere, leder av opposisjonen samt rådmennene i kommunene Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien.
Grenland er geografisk nederste del av Telemark, der vassdraget fra nesten hele fylket og store deler av Hardangervidda renner ut i havet. Her befinner Norges største industricluster seg, med flere bedrifter som kommer innunder «Storulykkesforskriften», samtidig som det er et stort skogbruks- og jordbruksområde.

Grenlandsrådet har behandlet "Konseptutredning Sivilforsvaret 2016" og anbefaler i korthet følgende:
Konsept 1 – "Nødvendig styrking", med det viktigste argument at de personellmessige ressursene ikke må reduseres.
Grenlandsrådet advarer generelt mot å redusere Sivilforsvarets personellmessige kvantitet, fordi det er disse som skaper utholdenheten ved langvarige hendelser.
Det advares mot å etablere støttetsyrker som skal være kassernert.
Grenlandsrådet anbefales å opprettholde dagens Sivilforsvarsdistrikter.

ELS som organisatorisk prinsipp anbefales fulgt ved enhver innsats, og at likhetsprinsippets innhold endres til lik organisering fra gang til gang.

Grenlandsrådet ønsker å presisere behovet for opprettholdelse av Sivilforsvarets tyfonvarslingsanlegg. Det er tilstrekkelig at dette anlegget gir ett signal, og det er: "Lytt på radio".

MRE-konseptet bør fjernes og resursene benyttes til å opprettholde Sivilforsvarets personellressurser.

Sambruk av ressurser som brukes internasjonalt og nasjonalt anbefales å bli et overordnet prinsipp. Regelverk som måtte være til hindrer at personell og materiell som primært skal brukes ved internasjonale innsatser, også skal kunne brukes nasjonalt, bør fjernes.

Vedlagt følger noe mer utfyllende merknader og argumenter for disse anbefalingene.

Med hilsen

For Grenlandsrådet
Karianne Resare (sign.)
Daglig leder for Grenlandssamarbeidet

Postadresse	Kontoradresse	E-postadresse	Telefon
Pb. 158 3701 Skien		Karianne.resare@ skien.kommune.no	97 650656

Vedlegg

Høringsuttalelse fra Grenlandsrådet ang Konseptutredning Sivilforsvaret.

Generelt (Sammendraget)
En slutter seg til nødvendigheten av å se på Sivilforsvarets struktur, organisering og kapasiteter i lys av den nasjonale og internasjonale samfunnsutviklingen. Samtidig må ikke tapes av syne Sivilforsvarets grunnleggende hensikt, det å være en ikke-militær innsatsorganisasjon i krig og kriser. Likeledes må det heller ikke tapes av syne hvilken typer kapasiteter samfunnet oftest har hatt og høyst sannsynlig fortsatt vil ha behov for i framtida, særlig da med vekt på langvarige innsatser.
Grenlandsrådet advarer derfor generelt mot å redusere Sivilforsvarets personellmessige kvantiteter. Det er nettopp de personellmessige ressursene som skaper utholdenheten ved langvarige hendelser.

Grenlandsrådet er også opptatt av at det nye Sivilforsvaret ikke skal bli en slags gjentagelse av fjernhjelpkolonnene, men at innsatsstyrkene finnes spredt rundt om det ganske land.

Om kasernerte styrker (Kap. 9.5.8)
Danmark har i svært lang tid hatt kasernerte Sivilforsvarstyrker. Erfaringene derfra er blandet. Slik stående styrke vil bryte med prinsippet om at Sivilforsvaret skal være støttestyrker, rett og slett fordi det da gis mulighet til å bli en førsteinnsatsstyrke.
I utredningen benyttes et «behov» for hyppigere innsats som argument for etablering av kasernert styrke/ førstegangstjeneste. For støttetstyrker blir dette en ganske absurd argumentasjon.

Man er derfor skeptisk til at støttetsyrker skal være kassernert.

Dersom kasernert styrke/ førstegangstjeneste er ønskelig, må hele vår sivile beredskaps førsteinnsatsyrker vurderes i sin sammenheng. Et godt alternativ til å etablere rene Sivilforsvarsstyrker kasernert, er å forlegge sivilforsvarpersonell på landet brannstasjoner etter gjennomført "rekruttskole". Det ville gitt en reell styrke av samfunnets førsteinnsatstyrker.

Sivilforsvarsdistriktene (Sammendraget)
Grenlandsrådet er meget skeptisk til ytterligere sentralisering av Sivilforsvaret. Dette gjelder selvsagt først og fremst hva angår styrkene. Men det er også uheldig at Sivilforsvarets ledelse og administrasjon befinner seg geografisk og organisatorisk for langt unna der risikopotensialet er. For eksempel Telemark, som historisk sett har et stort potensiale for langvarige skogbranner, som er svært utsatt for flom i vassdragene og som har det største industriclusteret i Norge med stort risikopotensiale, bør ha Sivilforsvarets administrasjon og ledelse tilstedeværende.

Postadresse	Kontoradresse	E-postadresse	Telefon
Pb. 158 3701 Skien		Karianne.resare@ skien.kommune.no	97 650656

Det anbefales å opprettholde dagens Sivilforsvarsdistrikter.

Om Likhetsprinsippet (Generelt)
I Norge har vi valgt å organisere redningstjenesten på annen åte enn håndtering av andre akutte hendelser. Dette skaper unødvendig kompleksitet og vil i verste fall påvirke innsatsene negativt. Det er en myte å tro at det er mulig å organisere innsatsene under en akutt hendelse tilsvarende daglig drift. Dessuten er denne filosofi feil, fordi det uansett blir etablert en særskilt organisasjon for hver enkelt innsats.

Det anbefales derfor å endre «likhetsprinsippets» innhold fra at det skal være en så lik organisering som daglig drift som mulig, til at håndtering av akutte hendelser uansett type, skal organiseres likt fra gang til gang.

Ledelse under innsats (Kap. 5.1)
I utredningens kap. 5.1 står at «De operative avdelingene styres og ledes direkte fra distriktstabene, …», noe som selvsagt er riktig ved daglig drift. Men det er viktig å presisere at Sivilforsvaret skal være støttestyrker, og av den grunn under innsasts skal ledes av den aktuelle innsatsledelse.

Styring og ledelse (Kap. 9.3.3)
Kap 9.3.3. omhandler styring og ledelse. Det er merkelig at Enhetlig Ledelsessystem (ELS) ikke nevnes. ELS som organisatorisk mønster er vedtatt skal benyttes av brannvesen, Sivilforsvar og Kystverket (aksjoner overfor akutt forurensing), altså i praksis ved håndtering av alle andre hendelser enn de som kommer inn under redningstjenesten.
I stedet for å bli utelatt fra dette punkt i utredningen burde ELS som organisatorisk prinsippet vært presisert.
Viktigst er dog erkjennelsen av at innsatser skal ledes fra én innsatsleder, at Sivilforsvaret er støttestyrker, og av den grunn ved innsats ikke kan være under direkte ledelse av Sivilforsvarets daglige distriktsledelse.

Det anbefales kort og godt at de vedtatte ELS-prinsippene skal følges ved enhver innsats.

Tyfoner og "Gassalarm Grenland" (Kap. 5.5.2)
Grenlandsrådet ønsker å presisere behovet for opprettholdelse av Sivilforsvarets tyfonvarslingsanlegg. Det er tilstrekkelig at dette anlegget gir ett signal, og det er: "Lytt på radio". Mer informasjon må bringes til publikum via de ordinære radio-, TV- og Internettmedia.

Særskilt om de «Mobile renseenhetene" (MRE) (Kap. 5.3.3)
Til tross for at det i Grenland er en betydelig risikopotensiale for store gassulykker, er man meget kritisk til de såkalte Mobile Renseenhetene. Den grunnleggende tankegangen for MRE er i seg selv selvmotsigende. Det finnes ikke noe stoff/ materiale hvor det er behov for den typen vaskemetoder, som må etableres etter at hendelsen er skjedd, for tilskadekommede personer som ikke er i stand til å gå, i den hensikt at disse skal overleve. De mulige stoffene hvor denne typen vaskemetode er tiltenkt, vil alltid være så giftige at de personer som er kommet i kontakt med stoffet allerede har omkommet før vaskeprosessen er etablert.

Postadresse	Kontoradresse	E-postadresse	Telefon
Pb. 158 3701 Skien		Karianne.resare@ skien.kommune.no	97 650656

Det det imidlertid kan bli behov for er enklere vaskeinnretninger, beregnet for personer som er tilsølt, og hvor primærhensikten er at forurensningen ikke skal bringes videre, til for eksempel sykehus eller annet behandlingssted. Vaskeinnretningen bør være så enkel å rigge og benytte at det ikke kreves spesialkompetanse, og inngå i Sivilforsvarets ordinære styrkeoppsett.

Det anbefales derfor primært at MRE-konseptet fjernes og resursene benyttes til å opprettholde Sivilforsvarets personellressurser. Sekundært bør kunne kreves at Sivilforsvaret gjør en grundig utredning og vurdering av riktigheten av MRE-konseptet.

Om å benytte Sivilforsvarets internasjonale styrker nasjonalt (Kap. 7.5.2 – 7.5.3)
Det er sløsing med ressurser, ikke bare de materielle men ikke minst de kompetansemessige ressursene vi har å ikke benytte nasjonale styrker internasjonalt og internasjonale styrker nasjonalt. Det skjer tross alt og heldigvis få store og langvarige hendelser innenfor Norges grenser. Derfor er det viktig å benytte den kompetanse og trening det finnes i de internasjonale innsatsene Sivilforsvaret deltar i. Det er unødvendig sløsing dersom byråkratiske eller forvaltningsmessige forhold er årsaken til at dette ikke allerede gjøres.

Vår anbefaling er å endre regelverk som hindrer at personell og materiell som primært skal brukes ved internasjonale innsatser, også skal kunne brukes nasjonalt, og gjøre bruk av samme personell og utstyr både internasjonalt og nasjonalt til et overordnet prinsipp, der dette er praktisk.

Kommunenes plikt til vedlikehold av statens materiell (Kap. 5.8.1)
Dagens ordning med at kommunene har plikt til å oppbevare og holde vedlike Sivilforsvarets materiell er hverken hensiktsmessig eller logisk. Den som har ansvaret for å skulle bruke utstyr bør også ha ansvar for å sørge for at det til enhver tid er i orden. Kostnaden bør også plasseres der ansvaret er.

Vår anbefaling er å fjerne ordningen med kommunenes ansvar for vedlikehold og lagring av Statens (Sivilforsvarets) materiell og utstyr.

Valg blant konseptene (Kap. 13)
På denne bakgrunn anbefaler Grenlandsrådet konsept 1 – ”Nødvendig styrking”, med det viktigste argument at de personellmessige ressursene ikke må reduseres.

Alternativt anbefaler Grenlandsrådet konsept 2, - dog under den forutsetning at det i tillegg til personellmengden (6700) skal også etableres en reserve bestående av personell dimmitert fra de kasernerte styrkene.
Som alternativ til særskilte Sivilforsvarsforlegninger for kasernerte mannskap, bør vurderes å kasernere disse i brannstasjoner.

Postadresse	Kontoradresse	E-postadresse	Telefon
Pb. 158 3701 Skien		Karianne.resare@ skien.kommune.no	97 650656